

באמת / הרב יעקב פישר

"... אדם כי יקריב **מכם** קרבן לד'..." – בסופו של דבר מקריב אדם את עצמו, את

עצמותו.

כל אדם מביא את המאפיין אותו והמייחד את מהותו.

באופן זה נמצא גם בעולה, גם בשלמים וגם בחטאת את מדרג הסוגים השונים של הקרבן –
"מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן... ואם מן העוף..." , ואפילו: "... ואם לא תשיג ידו לשתי

תורים או לשני בני יונה והביא את קרבנו אשר חטא עשירית האיפה סולת לחטאת...".

כי אנשים שונים יש – יש איש של בקר, יש איש של צאן, יש של עוף ויש אפילו גם של קצת סולת...

ואתה מנסה לתאר לעצמך איך זה נראה, להחיות את הסיטואציה:

מגיע איש הבקר עם שורו אל המקדש. איזה רושם אדיר זה עושה! באיזו התפעלות מתקבל

הוא שם... כל המבטים נעוצים בו בהערכה, ומן הסתם נשמעים גם קולות של השתאות

מסביב. והוא עצמו, המקריב, מנופח מהערכה עצמית, ראשו זקוף והוא צד במבטו את כל

המעריצים שסביב.

אחריו מגיע זה עם הצאן – כבש או עז נגררים אחריו, וה'ווליום' יורד פלאים. "יפה",

יאמר איש לחברו, "גם זה משהו"...

כאשר מופיע איש התורים ובני היונה, בקושי ניתן להבחין בסחורה. המתבונן היטב יבחין

באשר הוא מחביא באי נעימות מופגנת בחיקו – איזה תור או בן יונה שמצייץ ללא חמדה

ובלי פאר...

ומה נגיד על איש הסולת? חבל על הזמן. זה האחרון חושב מן הסתם כמה וכמה פעמים אם

בכלל להופיע... אם אפשר היה לו, היה מגיע בלילה, בהיחבא, או בכלל שולח בדואר

באופן אנונימי...

בנקודה זו חייב אני לשתף אתכם בתחושה אישית – הסיטואציה מעוררת בי

אסוציאציה:

השכונה הקטנה שלי בגבעתיים של ימי ילדותי. בית הכנסת שבשכונת רוזנשטיין. בכל שבת מוכרים את העליות, עושים "מי שברך", והעולים מרימים את 'קרבנם' – תורמים סכום כזה או אחר.

ואני – ילד משתאה – שומע ורואה את הקולות: "מי שברך... בעבור שייתן...". יש שנותן ח"י לירות וזוכה ללחיצת יד אמיצה מן הגבאי ולקריאות "יישר כוח" ("שכוייעח!") מחלק מן החברים.

יש שנותן חמש לירות ויודע שלא בטוח שבקרוב יזכה שוב לעלייה. כאשר יורד הוא מעלייתו ופוסע אל מקום מושבו, אחד או שניים מן המתפללים מניע בראשו לעברו בתנועה שפירושה לא ברור, משהו כמו "נו, טוב...".

אבל יש גם את בעל טחנת הקמח, עשיר מופלג, בעל 'מפטיר יונה' ביום הכיפורים. בעצם הוא מגיע לתפילה רק ביום הכיפורים. כל הציבור, אולי כל השכונה, מצפה מיום הכיפורים שעבר ליום כיפורים זה, רק על מנת לשמוע איך הגבאי עושה לו "מי שברך" ארוך, מפורט וקולני, ובסופו מכריז "בעבור שייתן", וכל הקהל עוצר את נשימתו בדריכות מתוחה – "כמה ייתן הפעם?" ועוד שנייה או שתיים מתודיות חולפות כמו נצח, באופן מכוון לגמרי, ואז הוא מכריז, נגיד: "אלף לירות!"... איזה אושר, איזה רעש, אילו קריאות "פססס..." ואיזה "שכוייעח" גדול, וכמה טפיחות על השכם, ומי לא ייגש ללחוץ את ידי הגביר, שפניו, חרף הצום, זורחות ועיניו משוטטות בכל. וגם הנשים בעזרת הנשים מצטופפות ומבקשות להיות חלק מן ההתרחשות.

כילד, לא כל כך הבנתי מה קורה, אבל הרגשתי שמהו כאן עקום, שמהו לא נכון מתרחש.

פרשתנו מודיעה לנו: אין זו דרכה של תורה, אין זו דרך יהודית.

"ושסע אותו בכנפיו לא יבדיל..." מביא רש"י: "... והלא אין לך הדיוט שמריח ריח רע של כנפיים נשרפים ואין נפשו קצה עליו... כדי שיהיה המזבח שבע ומהודר בקרבנו של עני". דווקא בקרבנו של עני שבע המזבח ומהודר.

דרכו של אדם, שנוח ונעים לו להסתופף במחיצת עשירים, הלבושים בקפידה, נקיים ומסודרים, ומדיפים ניחוחות וכבוד. אבל חברת עניים בלויי בגדים, שלא התרחצו - מסכנים - כבר כמה ימים וריחם לא נעים כל כך. אלא שהקב"ה איננו מסתיר את דעתו: "פִּי כֹה אָמַר יְהוָה וְנִשְׂא שִׁגְוֹ עַל יָקְדוֹשׁ שְׁמוֹ מְרוֹם יָקְדוֹשׁ אֲשַׁכֵּן וְאֶת־דָּבָר וְשִׁפְלֵי־רוּחַ לְהַחֲיוֹת

רוח שְׁפָלִים וְלִהְיוֹת לֵב נִדְכָּאִים" (ישעיהו נז טו) – הקב"ה שוכן, כביכול, במחיצת העני, וכל המכבדו והמסתופף בחברתו – כאילו את ד' הוא מכבד, ובמחיצת שכינה הוא שוכן. "אין לך עוד דבר כל כך בלתי שווה כמו מתן יחס שווה לבלתי שווים", כך כבר קבע סופר אנגלי. אין זו, אכן, דרכה של תורה לטשטש הבדלים בין עניין לעניין או בין אדם לאדם.

"כשם שפרצופיהם שונים – כך דעותיהם שונות" (ברכות נח ע"ב), ואנו מברכים את יוצר האדם ובורא העולם על כך שמבדיל בין קודש לחול, ואף בין קודש לקודש יבדיל. כאשר תבקש תורה להעמיד את השונים על בסיס אחד – שאחדות ייצור אך לאו דווקא אחדות – תאפשר גם תתבע מכולם להביא מחצית השקל דווקא – "העשיר לא ירבה והדל לא ימעט..." (שמות ל טו).

ברורה צריכה להיות לנו האמביוולנטיקה הכרוכה בהתרוצצות הערכית שבין האיחוד לבין הייחוד, אבל לגמרי לא בטוח שאפשר לנו גם להבין טעם וסיבה לחילוקים נתונים, ולכך שפעם תבקש תורה לילך בדרך זו ופעם דווקא באחרת.

אפשר שאת סקרנותנו המובנת להבנת פשר הגיוני ורציף, תניח ותסבר התייחסותה של תורה לעניין אחר שבפרשתנו: "... כָּל־שְׂאֵל וְכָל־דְּבָרַי לְאִתְּמַטְּירוּ מִמֶּנּוּ אֲשֶׁה לְד' ". טעמים הרבה ורעיונות מגוונים נאמרו בציווי משונה משהו זה. ברם, בר קפרא בירושלמי (יומא ד ה) עושה שימוש מקורי בו – "... אילו היה נותן בה קורטוב של דבש אין אדם יכול לעמוד מפני ריחה. ולמה אין מערבין בה דבש? מפני שהתורה אמרה וכו'..." מה, בעצם, מקום יש לשאלה "למה אין מערבין בה דבש?" והרי התשובה כבר ניתנה – משום ש"אין אדם יכול לעמוד מפני ריחה!" אלא, אומר רבי מנחם מנדל מקוצק – רוצה בר קפרא ללמדנו לקבל הדברים גם, ודווקא, בלא טעם הגיוני וריאלי, אלא אך ורק "מפני שהתורה אמרה".

למה? ככה! ו"ככה" זו כן תשובה, ו"אשרי העם שככה לו", ו"למה?" – יאמרו הגויים!...

על דבר הנתינה, הקרבן, אמרו חז"ל: "אחד המרבה ואחד הממעט ובלבד שיכוון לבו לשמים" (מנחות פרק יג משנה יא).

"רחמנא ליבא בעי", ובמיוחד כאשר זוכה אדם להגיע לדרגת שְׁבוּר-לב; "זבחי א-להים רוח נשברה לב נשבר ונדכה א-להים לא תבזה" (תהלים נא).

"קרוב ד' לְכָל קוראיו", ובכל זאת קירבה יתירה נודעת לו ל'נשברי-לב'.

ברם, לא כל הרוצה ליטול את השם יכול להתהדר בדרגת 'שבור-לב'.

על מנת להמחיש מה בין שבר לשבר, נטה נא אוזן לסיפור הבא:

כאשר ערך המלך מסיבת חתונה לבתו היחידה, הזמין את כל שריו ועבדיו. כמובן, שאין לבוא אל המלך בידיים ריקות, וכל אחד טרח ורכש מתנה נאה ויקרה לכבוד המאורע. רק אחד מן העבדים נתקשה בעוניו, וחיפש מוצא. פנה, בצר לו, אל בעל חנות של כלי זכוכית נאים, וחיפש כלי פגום בזיל הזול. הורידו המוכר אל המחסן, שם צדו עיני העני כלי שהיה שבור כולו לרסיסים, דוגמת פאזל שיש להרכיבו. משאמר לו המוכר שאת זה ייתן לו אפילו בחינם, שמח הלה שמחה גדולה. רק בקשה אחת הייתה בפיו – שיארוז לו את ה'מתנה' היטב ויפה. סברתו הייתה פשוטה: משיפתח המלך את המתנה הארוזה יפה כל כך ויעמוד מול השבר, יסבור מן הסתם כי בשעת טלטול החבילה נגרם האסון, והערכתו ותודתו כלפי העבד המסור לא תיגרע...

מה רבה הייתה פליאתו ואכזבתו ומה נורא היה פחדו עת שלח המלך למחרת החתונה לאסרו ולהזעיקו אל הארמון, שם הפליא בו מכותיו בכעסו.

נסתבר, כי הפועל שארז את ה'מתנה' הקפיד כל כך על ההוראה "לארוז יפה יפה", עד שארז כל שבר ושבר מן הכלי בפני עצמו "יפה יפה"...

טבעי, ובריא ואמיתי צריך להיות גם שברון הלב.

"קרוב ד' לכל קוראיו, לכל אשר יקראוהו באמת"¹.

שבת שלום

---

¹ בזהר חקת (דף כו ובהסולם אות עח): "מהכא אוליפנא, מכאן למדנו, שכל מי שרוצה לעורר דברים שלמעלה, בין במעשה בין בדיבור, אם מעשה הוא או דבור הוא לא נעשה כראוי, אינו מתעורר כלום. כל בני העולם הולכים לבית הכנסת לעורר דבר שלמעלה, אבל מועטים הם שיודעים לעורר. והקב"ה קרוב לכל אלו, שיודעים לקוראו ולעורר דבר כראוי, אבל אם אינם יודעים לקוראו, הוא אינו קרוב, שכתוב 'קרוב ד' לכל קוראיו, לכל אשר יקראוהו באמת'. מהו 'באמת', היינו שיודעים לעורר דבר אמת כראוי. וכן בכל דבר".